

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

28 oktober 2025

Kenmerk

Z/25/087308 / D/25/192797

Portefeuillehouder

Mariëtte Pennarts-Pouw

Portefeuille

Landelijk Gebied

Opsteller

Wesselingh, Ines

Onderwerp

Uitvoering motie vreemd aan de orde van de dag "Natuur verbeteren doe je samen" bij de natuurplannen Kamerik-Teylingens, Breudijk-Bijleveld, Polder Rietveld/Bodegraven-Noord

Kernboodschap

De provincie Utrecht heeft in 2023-2024 bij de gemeente Woerden voor drie locaties verzoeken ingediend voor wijziging van de planologische bestemming van landbouw naar natuur. Het gaat hierbij om de volgende gebieden: Kamerik-Teylingens, Polder Rietveld / Bodegraven-Noord en Breudijk-Bijleveld. Naar aanleiding van het voorliggende raadsvoorstel over natuurontwikkeling Kamerik-Teylingens, heeft de gemeenteraad van Woerden in de raadsvergadering van 22 mei 2025 de motie vreemd aan de orde van de dag "Natuur verbeteren doe je samen" aangenomen, waarbij het college verzocht is om voor de gebieden Kamerik/Teylingens, polder Rietveld en Breudijk:

1. In overleg te gaan voor de drie gebieden met de grondeigenaren, provincie Utrecht en betrokkenen zoals agrariërs, (agrarische) natuurorganisaties en het waterschap om tot een gedragen en gezamenlijke natuurontwikkeling te komen.
2. In te zetten op plannen waarbij ook de agrarische omgeving van de natuurgebieden een rol speelt bij de natuurontwikkeling.
3. Vervolgens de raad te informeren via een Raadsinformatiebrieven over de resultaten.
4. Besluiten over bestemmingsplanwijzigingen voor polder Rietveld (Bodegraven-Noord) en Breudijk (-Bijleveld) pas te nemen door het college te nemen nadat het inhoudelijke gesprek met de raad (uit punt 3) heeft plaatsgevonden en de raad een besluit heeft genomen over het raadsvoorstel Bestemmingsplan Natuurherstel Kamerik Teylingens.

Het college heeft uw motie uitgevoerd, hiervoor zijn vier bestuurlijke gesprekken gehouden:

- Op 2 juni 2025 en 4 september 2025 over Bestemmingsplan Natuurherstel Kamerik-Teylingens
- Op 4 juni 2025 over Wijzigingsplan Polder Rietveld - Bodegraven-Noord
- Op 11 juli 2025 over Wijzigingsplan Breudijk-Bijleveld.

Zie bijgevoegd de geanonimiseerde verslagen van deze gesprekken.

Deze bestuurlijke gesprekken als aanvulling op de eerder (door de provincie) gevoerde participatietrajecten, hebben bij de provincie Utrecht en agrariërs, niet tot gewijzigde standpunten geleid. Er is niet tot een gedragen en gezamenlijk plan voor natuurontwikkeling gekomen. Dit betekent dat het verzoek om vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad van Woerden Kamerik-Teylingens onverkort van kracht blijft. Dit geldt ook voor de twee wijzigingsplannen t.w. Polder Rietveld-Bodegraven-Noord en Breudijk-Bijleveld waarvoor het college bevoegd gezag is. Het college is wel voornemens om met de provincie in gesprek te blijven of bij de realisatie van natuurdoelen ook een andere systematiek, zoals natuurontwikkeling op agrarische grond in de toekomst mogelijk is, conform de wens van de gemeenteraad.

Toelichting

De bestuurlijke gesprekken over de gebieden verliepen in goede sfeer, ondanks het verschil in belangen en inzichten. Er is in de gesprekken ook uitgebreid stil gestaan bij de toekomst van de agrarische sector in het landelijk gebied. Daarbij is door alle partijen de waardering uitgesproken voor de agrariërs die een alternatief hebben uitgewerkt om met agrarisch natuurbeheer te werken aan natuurdoelen op agrarische grond voor Kamerik-Teylingens.

Hierna wordt ingegaan op de besprekpunten, die in alle bestuurlijke gesprekken in meer of mindere mate aan bod kwamen.

Waarom is een planologische bestemmingswijziging nodig voor de provincie? En waarom nu?

Bij de agrariërs leven vragen waarom vanuit de provincie zo hard wordt ingezet op een wijziging van de planologische bestemming van agrarisch naar natuur. Agrariërs geven aan dat zij juist bereid zijn om binnen de agrarische bestemming ook aan (agrarische) natuurontwikkeling te willen doen.

De provincie en natuurorganisaties geven aan dat zij als eigenaar van de gronden een bij het gebruik passende bestemming nodig hebben op deze gronden. De gronden maken onderdeel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het NNN is een planologisch beschermd netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. De provincies zijn verantwoordelijk voor de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van dit NNN. Zij hebben van het rijk de opdracht om het NNN uiterlijk in 2027 gerealiseerd te hebben, dat maakt dat er tijdsdruk zit op de inrichting van de gebieden. In de provinciale ruimtelijke verordening zijn deze gronden al opgenomen als Natuur. Ook wijst de provincie erop dat in de gemeentelijke omgevingsvisie deze gronden ook als NNN staan benoemd. Ook in andere Nederlandse provincies dan de provincie Utrecht heeft en krijgt NNN de planologische bestemming Natuur.

Zorgen om externe werking van deze natuurontwikkeling / NNN

Bij agrariërs leven zorgen over mogelijk toekomstige externe werking in relatie tot stikstofvergunningen van deze (hoogwaardige) natuurontwikkeling en dat zij hier in de toekomst in hun bedrijfsvoering last van gaan krijgen en in die zin dat dit hun voortbestaan negatief kan beïnvloeden. De agrariërs geven daarbij aan dat in het verleden de overheid niet altijd even betrouwbaar was over eventuele toekomstige negatieve effecten van natuurontwikkeling voor agrarische bedrijven zoals de PAS-melders en N2000-gebieden. Dit voedt het wantrouwen richting de overheid bij deze natuurplannen.

De provincie geeft aan dat er nu geen externe werking is en dat hier ook geen signalen voor zijn, ook niet in het kader van de Europese Natuurherstelwet. Maar de provincie kan geen harde garantie geven dat dit in de toekomst nooit gaat gebeuren. Voor Kamerik-Teylingens geldt overigens dat er al direct aangrenzend bestaande natuurpercelen liggen met een (vorm van) Natuurbestemming.

Inrichting met zo hoog mogelijke natuurdoelen

Agrariërs maken zich zorgen over de hoogwaardige (stikstofgevoelige) natuur die wordt nagestreefd door de provincie, die door hun stikstofgevoeligheid in hun ogen gevolgen kan hebben voor hun bedrijfsvoering als dit ook de bestemming "Natuur" krijgt. Daarbij zien agrariërs de inrichting van natuurvriendelijke oevers als goed alternatief voor het inrichten de agrarische gronden in de bufferzone langs de bestaande natuurstrook voor natuurherstel bij Kamerik-Teylingens.

De provincie geeft aan dat gezien de grote achteruitgang van de biodiversiteit in het landelijk gebied, zij de opdracht heeft van het rijk om in de nog te realiseren NNN-gebieden zo hoog mogelijke natuurwaarden te realiseren en om de in de omgeving bestaande waarde van natuurrelicten te beschermen en te ondersteunen (zoals het bestaande NNN-gebied bij Kamerik-Teylingens). Daarvoor wordt voorgesteld om ook beperkt af te plaggen op de huidige agrarische percelen om de natuurwaarden te versterken. De (relatief kleine) beoogde plagvlakken volgen uit hiertoe uitgevoerd onderzoek. Afplaggen op het perceel om hoogwaardige natuurdoelen te behalen kan strijdig zijn met de bestemming Agrarisch. Met een bestemmingswijziging naar Natuur zijn de natuurdoelen hier, en overal in Nederland het beste geborgd.

Eigendomssituatie en financieringssystematiek

Agrariërs geven aan dat zij op de gronden van de natuurorganisaties en provincie met agrarisch natuurbeheer ook natuurwaarden kunnen creëren. Daarbij willen zij gebruik maken van ANLb-financiering. Dit is een beheervergoeding voor verhoging van natuurwaarde van landbouwgronden, die geldt voor een periode van 6 jaar.

Voor natuurorganisaties en de provincie is het noodzakelijk dat zij met hun eigen gronden hun eigen natuurdoelen kunnen realiseren. Vanuit dit (minnelijk) verkregen eigendom willen zij daarom de bestemming die past bij het (toekomstig) gebruik "Natuur". Daarbij is voor natuurorganisaties in Nederland de financieringssystematiek zo ingeregeld

dat zij betaald worden vanuit SNL-beheergelden. Voor Staatsbosbeheer is het daarom nodig vanuit afspraken met het rijk dat (natuur-)grond die zij in bezit heeft, ook de bestemming "Natuur" heeft of krijgt, omdat er anders geen gegarandeerde financiering is voor de inrichting en voor het beheer.

Duurzaam toekomstperspectief agrariërs en rol agrariërs bij natuurontwikkeling

Agrariërs geven aan dat er veel opgaven in het landelijk gebied op hen afkomen waar onder afschaffing derogatie, groenblauwe dooradering, peilverhogingen. Dit vraagt om (extra) ruimte om te kunnen ondernemen en geen risico's dat dit verder wordt ingeperkt door eventuele toekomstige wetgeving bij de natuurgebieden.

De provincie stelt daarbij dat juist natuurherstel kan bijdragen aan het van het "stikstofslot" af krijgen van o.a. de agrarische sector/PAS-melders. Daarbij benadrukken de natuurorganisaties ook dat waar mogelijk agrariërs worden ingezet voor beheer van deze natuurgebieden. Voor Kamerik-Teylingens en Polder Rietveld zijn hiervoor reeds afspraken gemaakt met agrariërs. Voor Breudijk-Bijleveld is de eindeigenaar nog niet bekend, deze gronden worden door de provincie na inrichting openbaar verkocht.

Verbinding creëren i.p.v. verwijdering bij realisatie Natuur

Zowel de agrariërs, natuurorganisaties als overheden willen niet dat door deze natuurontwikkeling partijen tegen over elkaar komen te staan. Allen onderschrijven de wens van agrariërs om tot een duurzaam toekomstperspectief te komen en de noodzaak om tot meer natuurherstel te komen. De agrariërs hebben voorstellen gedaan om met een aanvullende vorm van juridische borging toch deze natuurontwikkeling op agrarische grond te realiseren, ondanks de waardering van de provincie voor deze inzet, is dit niet mogelijk op gronden binnen het NNN. De provincie is wel bereid om te kijken of (elementen uit) de voorstellen in de toekomst wel mogelijk zijn op andere natuurontwikkelingslocaties (niet zijnde NNN). Dit is ook conform hoe andere provincies hier naar kijken.

Toekomstige rol Agrariërs -> motie Grinwis

Specifiek kwam de motie van het lid Grinwis c.s. over de rol van agrarisch natuurbeheer bij de realisatie van het Natuurnetwerk aan de orde. Deze motie roept op tot het in kaart brengen van de juridische mogelijkheden om natuurgebieden in het kader van het Natuurnetwerk Nederland te realiseren met behoud van agrarische bestemming. Op basis van de huidige wet- en regelgeving kan NNN echter niet gerealiseerd worden met agrarisch natuurbeheer (en daarmee kan NNN dus niet op de bestemming agrarisch/landbouw).

Financiën

- n.v.t.

Vervolg

We verzoeken u deze raadsinformatiebrief te betrekken bij de besluitvorming over het bestemmingsplan Natuurherstel Kamerik-Teylingens (Raadsvoorstel Z/24/074213 / D/24/158330). Na behandeling en besluitvorming in de raad zal het college de uitkomsten van de gesprekken betrekken bij haar eigen besluitvorming over de wijzigingsplannen Breudijk-Bijleveld en Polder Rietveld.

De provincie heeft aangegeven, dat zij verwacht dat de gemeente haar bestuurlijke verantwoordelijkheid zal nemen bij de (spoedige) besluitvorming over deze natuurontwikkelingen. Mocht de gemeenteraad besluiten in afwijking van haar gemeentelijke omgevingsvisie en in afwijking van de provinciale verordening, het bestemmingsplan Natuurherstel Kamerik-Teylingens weigeren vast te stellen, dan overweegt de provincie welke (juridische) stappen zij gaat zetten.

Bijlagen

1. Gespreksverslagen (geanonimiseerd)
 1. D/25/204118 Bestuurlijk overleg Kamerik Teylingens 20250904
 2. D/25/202800 Bestuurlijk overleg Kamerik Teylingens 20250602
 3. D/25/202969 Bestuurlijk overleg Polder Rietveld / Bodegraven-Noord 20250604
 4. D/25/202766 Bestuurlijk overleg Breudijk / Bijleveld 20250711
2. D/25/202988 Motie vreemd: Natuur verbeteren doe je samen

